

BERNÁTH ISTVÁN

1928–2012

Elment a tudós műfordító, Goethe, Hölderlin, Laxness, Anna Frank, az izlandi sagák, Edda-versek, sok száz német, holland, svéd, dán, norvég, izlandi, dél-afrikai költői és prózai mű fordítója, a SKANDINÁV MITOLÓGIA szerzője, irodalomtörténész, egyetemi tanár.

50 000 verssor, 510 szerzői ív – összegezte számokban is monumentális életművét nem is olyan régen honlapján a www.bernathistvan.hu című, maga állította emlékművében. Ilyen volt, mondjuk most már róla múlt időben, sportember az irodalom közegében, a felfedezések, az „ismeretlen” nyelvek és kultúrák, a teljesítmények bővületében élő és alkotó szellemi ember. Alapművek fordításával gyarapította a magyarul olvasható világirodalom amúgy is gazdag könyvtárát: REINEKE, A RÓKA, Hölderlin: VERSEK, ÉNEKEK ÉNEKE, VIKINGFIÁK, AZ IZLANDI PÖR, PRÓZA-EDDA, a NÉMETALFÖLDI KÖLTŐK ANTOLÓGIÁJA, a SKANDINÁV KÖLTŐK ANTOLÓGIÁJA – a művek és az általa fordított szerzők sora szinte végtelennek látszik. Tizenöt éven át írta a VILÁGIRODALMI LEXIKON észak-európai és németalföldi szócikkeit – megint honlapját idézve – „1679 cikk (993 skandináv, 616 németalföldi, 70 elméleti), 96 311 sor = 95 szerzői ív terjedelemben”. Ám aki írásait vagy fordításait olvassa, nem a nagy számokat látja, hanem a műgondot, a bámulatos tárgyi tudást, a verselés könnyedségét, a hangütés biztonságát.

„Darling-fiú” volt a nehéz években, Mándy, Jékely, Kálnoky, Végh György presszótársa, Szentkuthy, Lakatos, Kormos, Orbán Ottó barátja, annak a nemzedéknek a tagja, akik az irodalmat, a kultúrát, a magyarra fordított világirodalmat valamiképp építkezésnek látták, folyamatnak, gyarapodásnak, szüntelenül növekedő, közös háznak, melybe mindenki beleépítheti saját, gondosan megformált építőköveit. Nekik írt, nekik fordított, az ő mércéjükkel mérte írásai minőségét. Akik látják ezt a házat, akik laknak benne, tudják, hogy Bernáth életműve éke és nyeresége a háznak, és tudják, hogy halála nagy vesztesége a magyar kultúrának, személyesen pedig mindazoknak, akik ismerték és szerették. Álljon itt emlékére, legyen epitáfiuma néhány sor a HÁVAMÁL-ból, a IX–X. században keletkezett izlandi EDDÁ-ból, amit magyarul ő vésett az emlékezet rúnakövébe, s ami immár az ő hangján szól:

*„Meghal barom,
meghal barát,
meghal maga is az ember;
de senkinek híre-neve
meg nem hal soha,
aki valamilyet szerzett.”*

Kúnos László